

(א) יומא דף טו. תמורה דף כב. (ב) [לעיל 15:] מנחות דף פג. וזמית דף טז. (ג) תמורה דף כב. (ד) פנחס (פ. 1.). (ה) תמורה (ש. 1.) [בכורות טו.]. (ו) רש"י (ז) [שקלים פ"ו מ"ו]. (ח) בחמת רועה (ט) כיוצא בו בחטאת רועה (אזל אס חטאת כלי' רש"א, ט) [לעיל 15:], (י) וכן מנהו עוד בצ"ד. ד. ד"ה לזו וצולו עד. ד"ה ולהאי וצודה לז: ד"ה חילמא ויש מקום לעיין בתוס' מ"ק ה. ד"ה לחמי' בי"מ נד: ס"ד"ה לעיין וע"ז: ד"ה והגמיל, (י) רש"א, (ט) רש"א.

תורה אור השלם

1. ואמרתם וזבח פסח הוא לך אשר פסח על פתי בני ישראל במצרים בגפוף את מצרים ואת קבריו הציל ויקד העם ויתחוו: שמו"י כי כו.
2. אם בשב הוא מקריב את קרבנו וחקריב אתו לפני ה' ויקרא ג' ו' ואם עז קרבנו וחקריבו לפני ה': ויקרא ג' יב

הגהות הב"ח

(א) גפ' מונחא דרבה תיבנחא:

מוסף רש"י

וראין אותה באילו היא עומדת בבית הקברות ורועה. כלומר כל מקום שהיא שם רוצין אותה כאלו היא עומדת צינת הקברות, שאין כהן יכול לנכס אחריה ולגזוטה, ורועה עד שחטאת (תמורה כב.) ובתי"ד יומא (טו.) אזל לא מנחמיה ומתעורר אהו שאינה קריבה, הלך רועה עד שיפול בה מוס ומימני רש"י (שם.) אין חטאת. שפירו' בעליה מתה אלא שנמצאת אהר שנתכפרו בעלים. בחמת, הא אס נמצאת קודם לכן, כי הא דשמית עומדות ותכפר בחמת מהן, שיהי רועה (מנחות 9. מכת"ס.) אבידת לילה לאו שמייה אבידה. אס אצדה צללה והפרס אחרת תחמיה, לאו שמה אצודה ופילו לרבי דאמר ספילו נמצאת קודם כפרה מתה, היא אינה מתה דהאיל וצילה לא מני לאקריבה והיא נמצאת ביום המחרת, לאו שמה אצודה, ורועה אס מתכפר בחמתיה (תמורה כב.).

מי שהיה פרק תשיעי פסחים

יכול אף לפני הפסח כן. תמורת הפסח שנמצא לפני פסח (שני) תהא קריבה שלמים: **תלמוד לומר הוא.** פסח הוא הפסח כשר קרב ואין תמורתו קריבה. לאו תמורת ההוא דקרב קא ממעט אלא הכי קאמר יש תמורת פסח שאינה קריבה: **פשיטא.** ללא קרבה דהא

הוקצעה ונדחה בפסח ואע"ג דלעיל אמר מתני' הא קא משמע לן דליכא תמורת פסח ללא קרבה קרא מיהא לא אינטרין לאשמעינן הכי: ה"ג **אמר שמואל כל שחטאת מסה כו' ור' יוחנן אמר אין הפסח קרב שלמים אלא שנמצא אחר שחטאת ממה חמש חטאות ממות הלכה למשה מסיני** (ס) כונסן לכיפה והן ממות ולד חטאת ותמורת חטאת וחטאת שמתו בעליה וטאת שנתכפרו בעליה על ידי האחרת שאצדה זאת ואחר כך נמצאת ושעברה שנתה. ונקט שמואל גבי פסח סימנא ציה ואמר כל שחטאת ממה אז מיתרע הכי בפסח קרב שלמים וקא סלקא דעתך דלכולהו ממות דחטאת דאשתכחן גבי פסח קרב שלמים דהיינו תמורת פסח ופסח שמתו בעליו ושכפרו בעליו ושעברה שנתו קריבין שלמים: **וכל שחטאת רועה.** לקמן מפרש מתי היא. ומיתה ורועה לאו קולא וחומרלא איכא צדלא מאידך והאי דנקט גבי מיתה דחטאת בפסח קרב וגבי רועה דחטאת בפסח רועה לאו טעמא קא יתיב ציה דמשום דהכא מתה הכא קרב אלא סימנא בעלמא הוא: **ולנלא הוא.** דכל שחטאת רועה בפסח רועה: דרש לקיש במס' תמורה שפרק ולד חטאת (דף כג.) והתם מוכיח לה ממתני' דהתם דקמי' ושעברה שנתה כו' ומתוך לה דהכי קמי' שעברה שנתה ואצדה (א) או אצדה] ונמצאת בעלת מוס: **לאילו עומדים צינת הקברות.** כל מקום שהיא כהן נכנס שם לשוחטה ורועה עד שחטאת ותימכר ופילו דמיה נדבה לשפרות שכתוב עליה נדבה ומקיימים בה את המוצא. זה מדרשו של יהודיע הכהן במסכת תמורה (דף כג: (ב) שכל מותר חטאת ואס ליקן המוצא חוץ מחטאות ממות שהן הלכה למשה מסיני: **כש לרבו' כו'.** קמי' מיתה פסח שעברה

שנתו קרב: ה"ג **כי קאמר שמואל בצבדין דבחין לא אמר וצבדין מי משכחת לה כו'.** כי אמר שמואל כל שחטאת מתה לאו אכולהו קאי אלא אכפירו בעליה לחודא שהיא על ידי איבוד ואמתו בעליה לא קאי ללא משכחת ציה רועה אלא אכפירו בעליה לחוד קא משכחת ליה לרועה כדלקמן וגבי פסח נמי אכפירו בעליו קאי וכללא הוא דכל פסח שכיפרו בעליו (י) בחת רועה אס כיוצא בו בחטאת רועה וקרב שלמים אס כיוצא בו בחטאת מתה אזל אס חטאת דחוייה כגון עברה שנתה שעומדת בפנינו והרי היא דחוייה מהקריב לא אמר: **והרי אצודה בשעת הפרשה.** אולא דמתן המפריש חטאת כו': **אין חטאת מסה.** משום כיפרו בעליה הא נמצאת קודם כפרה כיון דאמרי רבנן לא מתה היא לה מותר חטאת רועה ודמיה לשופרות: **ואילו בפסח.** כי האי גוונא אצד בשעת הפרשה ונמצא קודם שחטאת אחר חלות: **קרב שלמים.** כו' וירא דאמר [15:] קודם חלות ואחר חלות שנינו. אלמא פסח שהיה לפנינו בשעת כפרה וצלבד שהיא אצד בחלות קרב שלמים: **שמואל כו' סבירא ליה.** ורועה בחטאת דקאמר שמואל לקמיה [ע"ז] מפרש. והוא הדין דמני לתרוי' שמואל כרבה סבירא ליה דאמרי' קודם שחטאת שנינו ובפסח נמי אצד בשעת הפרשה רועה ולקמן [ע"ז] מפרש כל שישנא אחריה הכי: **נמצא קודם חלות.** אפי' לר' וירא רועה דקבעתיה חלות: **קודם חלות.** שהיא שעה שאינה ראויה לו להקריבה: **לאו אצד הוא.** ואפי' הפריש אחר תחמיו קודם שנמצא לאו (מיתה) אצד חטאת ליה: **דאמר רבא.** גבי חטאת אבידת לילה והפרשה (תחמיה) לאור הנוקר אפי' לר' לאו למיתה אזל אלא לרועה הואיל וצילה לאו שעת הקרבה היא: **אלא רועה לרבי.** צבדין היכי משכחת לה דמיקום כל שחטאת רועה דשמואל: **לאחריות**

צו.

אילימא שנמצא קודם שחטאת והמיר בו קודם שחטאת פשיטא למה ל' קרא. ואע"ג דקמי' ליה צמתני' לאשמעינן דליכא תמורה ללא קרבה מ"מ לא אינטרין להכי: **פשיטא.** השתא לא שייך לשנויי דקרא אסמכתא בעלמא כדשני לעיל דאס כן קרא למתי אמתא:

אלא לאו שנמצא קודם שחטאת. מיתה לישנא קמא מתי מקשה אציי לרבה מהן צרייתא והלא סיפא מסייעתא לו צהדיא כדמסיק השתא וזהו מיתה לומר שלא ידע אציי סיפא דצרייתא דמקמי מיתה (י): **אמר שמואל** כל שחטאת מתה בו. שמואל כרבי וירא סבר דאמר חלות קבע מדל"ר יוחנן אין הפסח קרב שלמים אלא שנמצא אחר שחטאת והכי (י) [ד"ק] לקמן:

ובצ"א הוא והרי בו. מיתה דפרין אסיפא דמילתיה דכל שחטאת רועה ואירשא נמי איכא למיפרך דהא תמורת חטאת (א) [אין] שמתו בעליה דלמיתה אזל אלו פסח אמרי' צמתני' דתמורת הפסח רועה אס המיר קודם חלות דקבעתיה חלות וכן מתו בעליו אמר לקמן דאי מת קודם חלות דקבעתיה חלות: **ר' יוחנן** איתא ב"ר היא שלמים שמועונים סמיכה ונסכים ותנופת חוזה ושוק כשהוא אומר (ג) אם עז הפסיק הענין לימוד על העז שאין מעון אליה א"ל כי קאמר שמואל באבודין דבחויין לא אמר ואבוד מי משכחת לה והרי אבודה בשעת הפרשה לרבנן דלרעיה אזלא (ד) דתנן הפריש חטאתו ואבדה והפריש אחרת תחתיה ונמצאת הראשונה והרי שתיהן עומדות אחת מהן תקרב ושניה תמות דברי רבי וחכמים אומרים (ה) אין חטאת מתה אלא שנמצאת לאחר שנתכפרו בעלים הא קודם שנתכפרו בעלים רועה ואילו בפסח היכא דאבד ונמצא אחר חלות קודם שחטאת קרב שלמים שמואל כו' סבירא ליה דאמר אבודה למיתה אזלא והא כל אבודה לרבי מתה ואילו בפסח היכא דאבד קודם חלות ונמצא קודם חלות רועה קודם חלות הוא אבוד כדרכא (ז) דאמר רבא י' אבידת לילה לאו שמה אבידה אלא רועה לרבי היכי משכחת לה כדברי

ורועה. פירש רש"י ופילו דמיה לקין המוצא ממדרשו של יהודיע ואין נראה לרבי"א דלא נאמר מדרש יהודיע אלא בהפריש מעות לחטאתו או לאשמו ונשמיר מהס או אצד והפריש אחרים ואמר כך נמצאו דמיה נשמיר יפלו לנדבה אזל כזי האי גוונא שלא נתכפרו עדיין בעלים אמרינן תימכר ויציא אחרת דמיה והיציא ר"י ראויה לדבריו דמתן צפרק ולד חטאת (תמורה דף כא:) ושאצדה אס משכיפרו כו' ואס עד שלא כפרו בעליה תרעה עד שחטאת ותמכר ויציא אחרת דמיה והשתא בדחוייה גמורה כמו אצדה דמורי ריש לקיש לאחר כפרה דמתה קמי' עד שלא כיפרו יציא דמיה אחרת בעברה שנתה דלאו דחוי גמור הוא דאף לאחר שכיפרו בעליה אינה מתה לא כל שכן

שאס נסתאפה קודם כפרה דיציא אחרת דמיה: **קודם חלות** לאו אבוד הוא. פירוש וציי האי גוונא לא איירי שמואל דהא שנינן כי קאמר שמואל בצבדין קאמר: **אלא** רועה לרבי היכי משכחת לה. דליכא ליימיר כגון שנאצדה צלילה דאבידת לילה לאו שמה אצידה ושמואל בצבדין איירי כדפרישית:

כדרכי שאס נסתאפה קודם כפרה דיציא אחרת דמיה: **קודם חלות** לאו אבוד הוא. פירוש וציי האי גוונא לא איירי שמואל דהא שנינן כי קאמר שמואל בצבדין קאמר: **אלא** רועה לרבי היכי משכחת לה. דליכא ליימיר כגון שנאצדה צלילה דאבידת לילה לאו שמה אצידה ושמואל בצבדין איירי כדפרישית:

עין משפט
נר מצוה

א [מ"י פ"ד מהל' פסולי המוקדשין הל"ו]:
בב ב מ"י פ"ד מהל' ק"פ הלכה ו':
ג ג מ"י פ"ד מהל' פסולי המוקדשין הלכה ח:
לא ד שם הלכה ט:

רבינו חננאל

ואסיקא אלא לאו שנמצא קודם שחטאת והמיר מקודם שחטאת קא ממעט לה תנא דלא קריבה. (מיהא כלומר הנמצא) [מיהא שמוענין דהנמצא] אחר שחטאת הפסח הוא דקריב שלמים וכן תמורתו. אבל הנמצא קודם שחטאת אינו קריב לא הוא ולא תמורתו תיובתא דרבה. אמר שמואל כל שחטאת מתה בפסח קרב שלמים כל שחטאת רועה בפסח נמי רועה, ואתקף עליה רב יוסף הרי חטאת שעברה שנתה דלרעיה אזלא, דאמר ר"ל בתמורה פ"ד חטאת שעברה שנתה רואין כאלו עומדת בבית הקברות ורועה, ואלו פסח שעברה שנתו קרב שלמים, דהתיא כשב לרבות פסח לאליה, כשהוא אומר אם כשב לרבות פסח שעברה שנתו ושלמים הבאים וכו'. ושנינן כי קאמר שמואל כל שחטאת רועה בפסח נמי רועה באבודין ונמצאו, אבל בחינין כגון שעברה שנתה ונדחו לא אמר שמואל. ובאבודין מי משכחת להא דשמואל, והא אבודה בשעת הפרשה אחרת, דלרבנן אפי' שנמצאת הראשונה לרעיה אזלא. ותנן בתמורה פ"ד המפריש חטאתו ואבדה והפריש אחרת תחתיה ונמצאת הראשונה והרי שתיהן עומדות תמימות וכו'. ודייקינן מיהא נמצאת רועה. ואילו בפסח היכא דאבד ונמצא אחר (הפסח) קודם שיתכפרו בעלים שחטאת קריבה, הלך רועה עד שיפול בה מוס ומימני רש"י (שם.) אין חטאת. שפירו' בעליה מתה אלא שנמצאת אהר שנתכפרו בעלים. בחמת, הא אס נמצאת קודם לכן, כי הא דשמית עומדות ותכפר בחמת מהן, שיהי רועה (מנחות 9. מכת"ס.) אבידת לילה לאו שמייה אבידה. אס אצדה צללה והפרס אחרת תחמיה, לאו שמה אצודה ופילו לרבי דאמר ספילו נמצאת קודם כפרה מתה, היא אינה מתה דהאיל וצילה לא מני לאקריבה והיא נמצאת ביום המחרת, לאו שמה אצודה, ורועה אס מתכפר בחמתיה (תמורה כב.).

(א) נלמה דג' חמת ה' לדביו בגמ' וכו' גוס שמי הגשועת דלמאן כן והלן עמוד צ' הכל גלגון א' ועי'.